

Dood in de Doos

Livlös i Lådan

Dahlqvist

Uitgeverij
PAMAC
Förlag

Dood in de Doos - Livlös i Lådan

Copyright © 2009 – Dahlqvist

www.dahlqvist.be

Omslagfoto/Omslagsbild © iStockphoto - Yanik Chauvin

Vertaling/Översättning Erika Van den Steen

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Alla rättigheter förbehållna.

Inget ifrån denna utgåva får kopieras och/eller göras offentligt genom tryck, kopiering, mikrofilm, elektroniskt eller i något annat avseende utan skriftlig tillåtelse av ansvarig utgivare.

ISBN 978 94 90385 09 5

Afscheid

Bijna twee weken lang hadden we ons uitgeleefd op een klein eiland aan de Zweedse oostkust, begeleid door oudere jongens, maar ver van onze ouders. Het kamp was begonnen met een spannende busreis. Onderweg werden ons alvast de nodige instructies gegeven, waarvan er waarschijnlijk geen enkele strikt opgevolgd zou worden: hoe laat we moesten gaan slapen, wanneer we zouden opstaan en welke karweitjes we toegewezen zouden krijgen.

Die dingen stonden niet in de folder die iedereen in de lente naar huis gebracht had: de brochure die de moeders moest overtuigen hun kinderen in te schrijven voor het zomerkamp. Van die extra instructies had ik trouwens weinig begrepen, want ik was te opgewonden en er was te veel lawaai in de bus.

Het testen van mekaars geduld, durf en *coolheid* was al begonnen, wat later zou leiden tot een soort natuurlijke selectie van de kamergenoten. Ook al wisten we nog niet of we in kamers of in tenten zouden slapen.

Het was geen kamp van de Zweedse padvinderij. We droegen dus geen scoutsuniformen.

Uit de brochure, die nu dubbelgevouwen onder in een doos ligt, blijkt dat het een organisatie van de kerkgemeenschap van Gävleborg was, gesponsord door enkele lokale zelfstandigen en het gemeentebestuur. Ik weet niet meer wat er op het inschrijvingsstrookje stond, want dat ontbreekt nu. Ik kan nog wel zien waar het aan het papier vastzat. Het werd langs de stippellijntjes afgescheurd.

Omdat iedereen uit dezelfde streek kwam, spraken we ongeveer hetzelfde dialect. Sommige kinderen kende ik van school of van in het dorp of de kerk.

Ik was negen en een half jaar oud en had moeite met het lezen van lange teksten. De afzonderlijke, netjes opgesomde woorden uit de brochure begreep ik echter zeer goed: we zouden zwemmen, groepsspelletjes doen, vissen en bootje varen.

Het was de eerste keer dat ik zelfstandig en voor lange tijd en zonder mijn ouders op reis ging. Griezellig spannend.

De nacht voor het vertrek sliep ik niet. Mijn twee jaar oudere broer en ik hadden namelijk alles opgezocht over Dödmansskär en het op de kaart in mijn schoolatlas aangewezen. Ik zat tegenover hem aan de keukentafel. We draaiden het boek

om en om. Vanwaar ik zat leek het eiland op een kip die naar een ei hapt. Hij zag er dan weer een ruiter te paard in.

In een ander boek, dat ik in de bibliotheek was gaan bekijken, stond een schaarse foto en een beschrijving. We kenden het eiland als het ware al door en door voor we er voet aan wal zouden zetten. Schuimende golven en klippen, lage rotsen met bomen ertussen, hier en daar iets wat je een strandje zou kunnen noemen en voor de rest: bijna onbewoond.

De tot de verbeelding sprekende naam van het eiland had de fantasie van mijn broer dusdanig geprikkeld dat hij het niet kon laten mij de meest afschrikwekkende verhalen op te dissen. Dat het niet zomaar zonder reden Dodemanseiland genoemd werd. Dat er regelmatig dode matrozen aanspoelden, walvisvaarders die hun zeemansgraf gekregen hadden in het verre noorden en die na weken in zee rondgedreven te hebben, hun laatste rustplaats tussen de rotsen van het eiland kwamen zoeken.

's Nachts dwaalden ze rond. Je kon ze herkennen aan het gat in hun neus, want bij het innaaien van hun dode lichamen in de lijkzakken hadden ze de dodemanssteek gekregen: de laatste steek dwars door de neus, om ervoor te zorgen dat het

zeildoek goed aan het lijk bleef vastzitten. Hun doodsbeenderen werden door dwergmeeuwen opgegraven en over het eiland verspreid, zodat je voor je het wist op een rib of een hand kon trappen. Bij die verhalen trok mijn broer grote ogen en hij deed dode, huilende matrozen na.

We hadden in spanning afgewacht of het op 27 juli slecht weer zou zijn. Grootmoeder beweerde namelijk dat het zeven weken lang zou regenen, als er op *Sjusovaredagen* regen viel. Ze had haar knokige vinger opgestoken en gezegd:

Regent het op Zevenbroedersdag

Dan het nog zeven weken regenen mag

Tot onze opluchting bleef het die dag droog. Mama had mijn lichtbruine koffertje vakkundig ingepakt. Ik had er enkele dingen weer uit gehaald en andere spullen toegevoegd: een oud kompas en het van buurman Kristof gekregen kampeermes, dat hij me met mijn zevende verjaardag stiekem toegestopt had. Met dat mes had ik in vrijwel elke boom in Gävleborgs Län mijn voornaam gekerfd, of toch minstens een kruis, als het snel moest gaan. Ik hield het scherp door binnen te sluipen in het atelier van papa en het tegen de wetsteen te schuren, die hij voor zijn mooie bijl en zijn werkbeitels gebruikte.

De ochtend van de grote dag van vertrek voelde fris aan. We waren te vroeg opgestaan en zaten op het trapje van de veranda naar de heuvel te kijken, tot de zon te fel in onze ogen scheen. Alles warmde snel op en boven de witbloeiende struiken hing een waas van trillende zomerlucht.

In de verte hoorden we het brommende geluid van een naderende bus. Dus namen we vluchtig afscheid van onze ouders. Mijn vader zwaaide ons toe vanuit zijn Machine.

Die Machine kon alles. Hoog boven mij uittorend, rood opzij en wit vooraan en met grote banden met diepe groeven erin. De wielkassen waren ook wit. De merknaam ben ik vergeten. Het was heel zeker geen Zweedse tractor, want zo'n rode reus heb ik nooit meer gezien. Boven mijn papa's hoofd, op de buitenkant van de cabine, stond een kort buitenlands woord.

Als ik mijn vader nu vraag welk merk het was, dan kijkt hij me aan en zegt dat hij het vergeten is. Hij liegt. Hij had de Machine op een belangrijke landbouwtentoonstelling besteld. Tijdens de levering stond het hele dorp toe te kijken. Er was iets speciaals aan, iets dat een hydraulisch systeem heette. Zoiets vergeet je niet. Hij bedoelt dus niet dat hij het niet meer weet. Hij vindt het onbelangrijk. Of hij wil het zich niet

meer herinneren.

Mijn vader klom speciaal voor mij uit de Machine, tilde me hoog op en prikte me met zijn baard. Ook mijn moeder deed wat ze moest doen. Ze rommelde mijn piekerige, lange blonde haar dooreen zoals niemand het later ooit meer zou mogen doen en wenste me een leuke vakantie. Veel naar elkaar schrijven konden we niet, want op Dödmansskär staat geen postbus. Toch zou er twee keer een groen motorbootje langsvaren, waarmee dikke Per Olafsson Eénoog een grote jutezak vol met brieven zou afleveren.

Toen toeterde de schoolbus, waar wij als eersten mochten instappen. Wat later zouden er nog veel meer opgewonden meisjes en jongens opstappen, want we hadden een dozijn tussenstops voor de boeg. De meeste kinderen joelden en zongen al van in het begin. Onderweg zouden we allemaal nogmaals overstappen in een hele grote echte touringcar, eentje met flitsende bliksemstralen op de zijkant geschilderd en stoffen banken met strepen en een toilet, maar je mocht er alleen kleine boodschappen in doen.

Dat we zomaar alleen weg mochten was ongelukkig en beangstigend tegelijk. Dat we twaalf dagen lang álles wat in de brochure stond daadwerkelijk zouden doen.

Iedereen kreeg hetzelfde felblauwe petje, zodat we van op afstand herkenbaar waren.

We gingen op de achterste bank van de schoolbus zitten, zodat we papa in de Machine, mama bij de deur, het atelier, het magazijn en het huis konden zien verdwijnen. De weg was stoffig van de zomerse droogte, zodat de bus een ijle wolk achterliet, waarin ik mijn moeder dankzij haar blonde haar nog lang kon zien. Ze liep naar het hek, een eindje de straat op. Ze stond naar ons te kijken met een hand bijna ongemerkt op haar buik met het kindje erin, de andere hand wuivend naar de bus. Mama werd steeds kleiner en alles verdween achter de heuvel.

Tijdens mijn afwezigheid zouden ze het huis opknappen. Vader zou wat dingen repareren en het timmerwerk rond de ramen vernieuwen, moeder wou de gordijnen wassen, hier en daar wat schilderen, de moestuin wieden en alle zomerse dingen die men doet als men zelf niet op vakantie gaat.

Ik denk dat ze stiekem aan het nieuwe slaapkamertje wilden beginnen. Er was nog plaats naast de trap: een kleine ruimte, die ze konden ombouwen. Da's een voordeel als je in een houten huis woont: verbouwen is niet zo moeilijk. Ons huis was mooi en oud, want mama's moeder

woonde er als kind al. Iets wat toeristen als “schilderachtig” omschrijven, maar voor ons was het één van de honderden andere, net zo typische woningen die we als doodgewoon beschouwden. Goed onderhouden – hoe kon het ook anders met een vader die houthandelaar en schrijnwerker was – met kleine witomrande ramen en een grote voordeur. Die deur werd niet veel geopend, want wij kwamen na school steeds langs de zijingang binnen, het trapje op, via de veranda de keuken in.

De kamers waren niet groot, maar talrijk. Een keuken en een bijkeuken, een kleine eetkamer, een veranda, een kelder, slaapkamers, badkamer, zolder en nog wat kleinere geheimzinnige muurkasten en tussenkamertjes.

De gebouwen rondom waren groter dan het huis zelf. Je kon daar prima verstoppertje spelen, in veel aparte ruimten, trappen en kasten, ja zelfs valluiken die de ene etage met de andere verbonden.

Niet te vergeten: mama’s tuintje met bloemen en groenten, en de velden en bossen rondom.

De gevels van het woonhuis en die van de bijgebouwen hadden een donkerrode kleur. “Stierenbloed” noemde papa die verf. Telkens als hij dat zei kreeg ik visoenen van stieren die

ritueel geofferd werden om hun bloed af te staan opdat de huizen in het dorp om de drie jaar overschilderd konden worden. Stieren die dan bloedloos verder moesten lopen tot ze weer met gras en hooi dikgevreten waren en opnieuw van hun sappen beroofd konden worden.

Toen we 's avonds met zijn tweetjes uit het slaapkamerraam hingen, hoorde ik mijn broer als een bloedstier in mijn goede oor brullen.

Ik keek er al naar uit dat de aardbeien rijp zouden zijn na de vakantie. Dan was het smullen van de *jordgubbar med vispgrädde* (*) in de tuin, waar de lage ronde tafel gedekt zou zijn met moeders witte zomertafellaken, het laken met de blauwe randjes en onbegrijpelijke figuren en gestikte krullen, die je met je vinger kon volgen tot je bij de andere kant van de tafel kwam.

Alleen op dát zomers laken mocht niet gemorst worden. Op borden en kleren was mama niet zo secuur. 's Zomers lagen we met handenvol rode, rijpe kersen op onze buik in het gras in de tuin en spuwden de pitten waar we maar wilden of zelfs naar elkaar, tot we vol rode vlekken zaten.

Als papa het gras maaide hoorde je nu en dan een luide *tsjak* als er weer een kersenspit onder de ronddraaiende messen vermorzeld werd.

Pruimenpitten spuwde ik niet in het gras. Die liet ik drogen op de vensterbank van het zolder-raampje, tot ze na een week perfecte harde munitie waren voor de katapult van Jonte Wallden. Dan hoorde je van ver een nog veel luidere *tsjak*, als hij op het houten dak van de school schoot, zodat alle eksters en kauwen in de buurt verschrikt opvlogen.

Mijn broer heet Rasmus. Hij ziet er net uit als ik, alleen wat ouder.

Mama lijkt op ons. Of nee,